

Olga Łazarska*

Kraków

Uczeń zdolny w dobie reformy. Relacje: uczeń – szkoła, szkoła – dom, nauczyciel – rodzice

Talented student and a reform. Interactions:
student-school, school-home, teacher-parents

*Talent jest jak brylant;
dopiero oprawa podkreśla jego wartość.*
Maria Kozaczkowa

Szkoła muzyczna w Polsce, po wdrażanej obecnie reformie, chce być bliżej środowiska, wyjść z ofertą do każdego zainteresowanego muzyką dziecka. Umożliwienie kształcenia muzycznego na szeroką skalę, zaangażowanie dużej ilości uczniów do czynnego muzykowania powinno w przyszłości skutkować umuzykalnieniem całego społeczeństwa. Plan zakrojony jest z dużym rozmachem, efekty nie pojawią się od razu, ale prognozy napawają optymizmem. Na przykładzie Małopolski widać olbrzymie zainteresowanie kształceniem muzycznym dzieci. W ostatnich latach powstały nowe szkoły. Każda z nich może pochwalić się ponad setką uczniów, a w niektórych uczy się ich nawet czterystu. Ważnym jest, by te tendencje utrzymać i właściwie je wykorzystać.

* Państwowa Szkoła Muzyczna II st. im. W. Żeleńskiego

W takich okolicznościach niezwykle istotnym staje się zaważenie wśród wszystkich uczniów dzieci o ponadprzeciętnych zdolnościach i stworzenie im takiej ścieżki edukacji, aby ich talent mógł się w pełni rozwinąć i zostać doceniony.

Wyjątkowe predyspozycje do gry na instrumencie ujawniają się wcześnie, nie zawsze jednak w ten sam sposób i nie zawsze samoczynnie. Dziecko, powodowane intuicją, często już na egzaminie wstępnym do szkoły jasno precyzuje chęć grania na konkretnym instrumencie np. na trąbce, czym często wzbudza zdziwienie przesłuchującej go komisji, zwłaszcza jeśli dotyczy to instrumentu mniej popularnego. Warto jednak zaufać odczuciom dziecka, gdyż może być to pierwszy sygnał budzącego się talentu.

Kształcenie dzieci uzdolnionych i utalentowanych, które zajmują szczególne miejsce w społeczności szkoły muzycznej, stanowi duże wyzwanie zarówno dla prowadzącego nauczyciela jak i całej grupy uczących. Dostrzeganie odmiennych potrzeb dziecka wybitnie uzdolnionego, wypracowanie kompromisu między oczekiwaniami szkoły a organizacją czasu ucznia, przy uwzględnieniu jego aktywności pozaszkolnej, nie jest sprawą łatwą i bywa, że wyzwala konflikty. Nowym wyzwaniem, wymagającym rozwiązania będzie, na ile mocno należy angażować takich uczniów w grę zespołową, chociaż oczywistym jest, że znakomicie się w roli kameralistów sprawdzają.

Przypisane do szkół muzycznych w Polsce kształcenie indywidualne nakłada na nauczyciela instrumentu wyjątkową i niezwykle odpowiedzialną rolę. W okresie reformowania edukacji rola ta wzrasta i czyni nauczyciela osobą, która swoimi działaniami obejmuje wszystkie obszary funkcjonowania jednostki obdarzonej talentem. Bez kompetentnego, merytorycznie przygotowanego, serdecznego i empatycznego pedagoga dziecko uzdolnione nie ma szans na pełne rozwinięcie swojego potencjału. Moje wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu uzdolnionych dzieci na etapie szkoły I i II st. skłania do wniosku, że nauczyciel przedmiotu głównego jest swego rodzaju spoiwem zorientowanych na uczenia działań szkoły

i domu rodzinnego. Nauczyciel powinien mieć właściwe rozeznanie w organizacji pracy, dbać o jej higienę, którą rozumiem jako równowagę pomiędzy aktywnością a odpoczynkiem.

Dyrekcja szkoły w stosunku do ucznia wybitnie uzdolnionego winna sprawować dyskretną, ale bardzo czujną pieczę, odpowiadając na konkretne wyzwania. Często np. korzysta się z możliwości przyznania dodatkowych godzin dydaktycznych na rzecz ucznia o ponadprzeciętnych zdolnościach.

Równie ważnym ogniwem w łańcuchu współpracy nad rozwojem utalentowanego muzyka jest dom rodzinny i jego elastyczność przy podejmowaniu kolejnych działań na drodze sukcesu. Mądre wsparcie aktywności dziecka, zaufanie do nauczyciela, wiara w dobrą wolę szkoły (to nie żart - w ostatnich latach często zastanawiamy się z kolegami, dlaczego rodzice zakładają, że jesteśmy ich przeciwnikami, i to nie są, niestety, sporadyczne przypadki), otwartość na potrzeby i chęć pomocy w logistyce działań to elementy współpracy, które uważam za podstawowe. To rodzice muszą decydować, co dla dziecka w danym momencie jest najważniejsze, a w przypadku systemu edukacji obowiązującego w naszym kraju z jednej strony i obecnym, szalenie wysokim poziomie wykonawczym na świecie z drugiej, układ dnia, w którym musi znaleźć się czas na wszystko jest nie lada wyzwaniem.

Reasumując:

Czy dla dziecka wybitnie uzdolnionego zapali się w dobie reformy zielone światło? Czy w ferworze wielu zajęć zespołowych, powstawania nowych konfiguracji instrumentalnych, nie zapomnimy o szczególnych potrzebach uczniów utalentowanych?

Życzę sobie i moim kolegom, aby kształcenie uzdolnionego wybitnie dziecka było bardziej zadaniem priorytetowym szkoły niż żmudnym pokonywaniem przeszkód, wynikających ze zbyt powierzchownego traktowania problemu i braku należnego szacunku dla rodzącego się talentu.

Streszczenie

W wyniku reformy szkolnictwa artystycznego w Polsce, szkoły muzyczne zaczynają promować kształcenie muzyczne na szeroką skalę. Autorka artykułu, popierając te tendencje, zwraca jednocześnie uwagę na dzieci, obdarzone ponadprzeciętnymi zdolnościami i ich miejsce w szkolnej społeczności. Píše o roli nauczyciela, szkoły i środowiska w prawidłowym rozwoju dziecka utalentowanego.

Słowa kluczowe: talent, rozwój psycho-fizyczny, higiena pracy, nauczyciel, szkoła, środowisko

Abstract

Despite new circumstances of reformed music school, centered on a ensemble activities, it is very important to cherry-pick the children with extraordinary abilities and to create for them such a path of education that their talent can be developed and fully appreciated. The relations as referred to in the title are the basis to properly meet the needs of the talented child. Their impact on artistic development is being discussed in this paper. The paper highlights also the significance of the instrumental teacher, whose role – while the reform is being implemented – increases making her/him a person responsible for the holistic development of the student.

Keywords: talent, psychophysical development, health and safety at work, teacher, school, environment